

राजे रामराव महाविद्यालय, जत

मानवी भूगोल P. II Sem. II (71285)

प्रश्नसंच

प्रश्न-१. रिकाम्या जागा भरा.

१. अँथ्रोपोजिओग्राफी हा ग्रंथ कोणी लिहीला?

अ. रॅट्जेल ब. ब्लाश क. हंटिंग्टन ड. हंम्बोल्ट

२. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धान्त कोणी मांडला?

अ. थॉमस माल्थस ब. हॉर्टशॉर्न क. फ्रेडरिक रॅट्जेल ड. एफ. डब्ल्यू. नॉटस्टाईन

३. स्त्रियांचे सर्वात जास्त स्थालांतर कोणत्या कारणाने होते?

अ. विवाह ब. शिक्षण क. नोकरी ड. व्यवसाय

४. बंदराच्या ठिकाणी निर्माण झालेल्या वस्तीचे प्रमुख कार्य कोणते?

अ. मनोरंजन ब. संरक्षण क. आयात-निर्यात ड. यापैकी नाही

५. जन्मदर व मृत्युदर उच्चतम पातळीला साधारण समान असतात त्या संक्रमणाच्या अवस्थेस काय म्हणतात.

अ. संक्रमण पूर्व समतोल ब. प्राथमिक संक्रमणावस्था क. उत्तर संक्रमणावस्था ड. संक्रमणोत्तर समतोल

६. बाणाकृति वस्ती कोठे निर्माण होते?

अ. नदीकाठी ब. रत्याच्या बाजूस क. समुद्राच्या काठावर ड. रेल्वमार्गावर

७. माल्थसच्या मते अन्नधान्याची वाढ कश्या पध्दतीने होते?

अ. भूमितीय ब. गणितीय क. भौगोलिक ड. यापैकी नाही

८. खालीलपैकी स्थालांतराचा चांगला परिणाम कोणता?

अ. शहराची वाढ ब. स्त्री-पुरुष विषमता क. मजुरांचा प्रश्न ड. औद्योगिकरणाला चालना

९. लोकसंख्या वाढीचा सिंधदात कोणी मांडला?

अ. माल्थस ब. ब्लाश क. हंटिंग्टन ड. रेनर

१०. लोकसंख्यावाढ ही कोणत्या पध्दतीने होते असे माल्थसने प्रतिपादित केले

अ. भूमितीय ब. गणितीय क. भौगोलिक ड. यापैकी नाही

११. रेषाकृती वस्ती कोठे आढळतात?

अ. रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला ब. पर्वतीय प्रदेशात क. बेटावर ड. यापैकी नाही

१२. खालीलपैकी कोणते ग्रामिण वस्तीचे कार्य नाही?

अ. शेती ब. मासमोरी क. खाणकाम ड. व्यापार

१३. वसाहत भूगोल ही कोणत्या विषयाची शाखा आहे?

अ. आर्थिक भूगोल ब. मानवी भूगोल क. प्राकृतिक भूगोल ड. यापैकी नाही

१४. नव्याने उदयास आलेली मानवी भूगोलाची शाखा कोणती?

अ. आर्थिक भूगोल ब. राजकीय भूगोल क. वैद्यकीय भूगोल ड. सामाजिक भूगोल

१५. खालीलपैकी कोणता आर्थिक घटक लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करतो?

अ. भूपृष्ठ रचना ब. हवामान क. औद्योगिक विकास ड. मृदा

१६. खालीलपैकी कोणती मानवी भूगोलाची शाखा नाही?

- अ. राजकिय भूगोल ब. सामाजिक भूगोल क. आर्थिक भूगोल ड. भूरूपशास्त्र
१७. महाराष्ट्रात ऊसतोडणी साठी केले जाणाऱ्या स्थलांतरास काय म्हणतात?
- अ. शहरी-ग्रामीण स्थलांतर ब. कालिक स्थलांतर क. ऋतुकालीन स्थलांतर ड. यापैकी नाही
१८. ग्रामीण वसाहतीमधील किती टक्के लोक प्राथमिक व्यवसायात गुंतलेले असतात?
- अ. 65% ब. 70% क. 75% ड. 80%
१९. एखाद्या वसाहतीचे नागरी वसाहतीमध्ये रूपांतर होण्यासाठी त्या वसाहतीमध्ये किमान निवासी लोकसंख्या किती असावी?
- अ. 4000 किंवा जास्त ब. 5000 किंवा जास्त क. 6000 किंवा जास्त ड. यापैकी नाही
२०. लोकांचे एका भागातून दुस-या भागात जाणे याला काय म्हणतात?
- अ. वाहतूक ब. स्थलांतर क. हालचाल ड. यापैकी नाही
२१. मानवी भूगोलाचे जनक कोणत्या शास्त्रज्ञाला म्हणतात?
- अ. रॅट्झेल ब. ब्लाश क. हंटिंग्टन ड. रेनर
२२. खालीलपैकी सर्वात जास्त स्थलांतर कोणते होते?
- अ. ग्रामिण-ग्रामिण ब. नागरी-नागरी क. ग्रामिण-नागरी ड. नागरी-ग्रामिण
२३. ज्या वसाहतींना विशिष्ट असा आकार नसतो त्या वसाहतींना काय म्हणतात?
- अ. चौरसाकृती प्रारूप ब. ठोकळाकृती प्रारूप क. अनियमित प्रारूप ड. गोलाकार प्रारूप
२४. एका देशातून दुस-या देशात होणा-या स्थलांतराला काय म्हणतात?
- अ. देशांतर्गत स्थलांतर ब. आंतरराष्ट्रीय स्थलांतर क. प्रदेशानुसार स्थलांतर ड. यापैकी नाही
२५. मासेमारी व्यवसायात गुंतलेल्या वस्तीला काय म्हणतात?
- अ. शेतकी खेडे ब. खाणकाम खेडे क. मासेमारी खेडे ड. यापैकी नाही
२६. या शास्त्रज्ञास मानवी भूगोलाचे जनक म्हणतात.
- अ. रॅट्झेल ब. ब्लाश क. हंटिंग्टन ड. रेनर
२७. स्थलांतरावर घटकांचा मोठा प्रभाव पडतो.
- अ. सामाजिक ब. आर्थिक क. राजकीय ड. धार्मिक
२८. स्त्रियांचे सर्वात जास्त स्थलांतर या कारणाने होते.
- अ. घरातील भांडणे ब. नोकऱ्या क. विवाह ड. शिक्षण
२९. सर्वात जास्त स्थलांतर हे होय.
- अ. ग्रामीण-ग्रामीण ब. नागरी-ग्रामीण क. ग्रामीण-नागरी ड. नागरी-ग्रामीण
३०. या शास्त्रज्ञाने लोकसंख्या सिद्धान्त मांडला.
- अ. रॉबर्टसन ब. थॉमस क. रॉबर्ट ड. माल्थस
३१. बाणाकृती वसाहत येथे निर्माण होते.
- अ. नदीकाठी ब. रस्त्याच्या बाजूस क. समुद्रकाठी ड. रेल्वे मार्गावर
३२. त्रिज्याकार वसाहत येथे निर्माण होते.
- अ. रेल्वे जंक्शन ब. त्रिभुज प्रदेश क. अनेक रस्ते एकत्र येतात तेथे ड. नद्यांचा संगम
३३. बंदराच्या ठिकाणी निर्माण झालेल्या वसाहतीचे प्रमुख कार्य असते.
- अ. मासेमारी ब. मनोरंजन क. आयात-निर्यात ड. यापैकी नाही
३४. हे इटारसी या शहराचे प्रमुख कार्य आहे.
- अ. उद्योगधंदे ब. व्यापार क. खाणकाम ड. दळणवळण

३५. पर्वत उतरणीवर प्रकारची शेती केली जाते.
 अ. शिड्याकृती ब. स्थलांतरित क. सखोल ड. उदरनिर्वाह
३६. साधारणपणे मीटर उंचीपर्यंत शेती केली जाते.
 अ. २०००-२५०० ब. ३०००-३५०० क. २५००-३००० ड. ३५००-४०००
३७. काळी (रेगुर) जमीन पिकास पोषक असते.
 अ. ऊस ब. भात क. फळे ड. कापूस
३८. अर्धशुष्क प्रदेशात सिंचन महत्वाचे असते.
 अ. ठिबक ब. कालवे क. विहीर ड. तळी
३९. लोकसंख्या संक्रमणाचा तिसरा टप्पा द्वारे चिन्हांकित आहे
 अ. घटता जन्मदर व कमी लोकसंख्या वाढ ब. उच्च जन्मदर आणि मृत्युदर
 क. निम्न जन्मदर आणि मृत्युदर ड. लोकसंख्येची उच्च नैसर्गिक वाढ
४०. खंडात लोकसंख्या वाढीचा दर सर्वाधिक आहे.
 अ. आफ्रिका ब. दक्षिण अमेरिका क. आशिया ड. उत्तर अमेरिका
४१. नैसर्गिक बादल आणि हे दोन घटक एका विशिष्ट क्षेत्रासाठी लोकसंख्येच्या बदलावर परिणाम करतात.
 अ. इमिग्रेशन ब. शून्य लोकसंख्या वाढ क. जन्मदर ड. स्थलांतर
४२. हा स्थलांतराचा मूलभूत घटक आहे.
 अ. जीवनाची सुरक्षा ब. बेरोजगारी क. प्रतिकूल राहणीमान स्थिति ड. अप्रिय हवामान
४३. भारतातील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेले राज्य हे आहे.
 अ. मध्य प्रदेश ब. उत्तर प्रदेश क. महाराष्ट्र ड. राजस्थान
४४. सरोवराभोवती तयार झालेल्या वसाहतीला वसाहत म्हणतात.
 अ. बाणाकृती ब. तारासदृश्य क. गोलाकार ड. गोलाकार
४५. ही कृषीची सामाजिक समस्या आहे.
 अ. अपुरे भांडवल ब. खतांचा कमी वापर क. यांत्रिकीकरणाचा अभाव ड. मजुरांची समस्या
४६. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धान्त साली मांडला
 अ. १९२८ ब. १९२९ क. १९३० ड. १९३१
४७. हा लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारा प्राकृतिक घटक आहे.
 अ. खनिजसंपत्ती ब. वाहतूक साधने क. औद्योगिक विकास ड. नागरीकरण
४८. एका देशातून दुसऱ्या देशात केल्या जाणाऱ्या स्थलांतरास म्हणतात.
 अ. देशांतर्गत स्थलांतर ब. आंतरराष्ट्रीय स्थलांतर क. नागरी स्थलांतर ड. यापैकी नाही
४९. वसाहत भूगोल ही कोणत्या विषयाची शाखा आहे?
 अ. आर्थिक भूगोल ब. मानवी भूगोल क. प्राकृतिक भूगोल ड. यापैकी नाही
५०. लोकांचे एका भागातून दुसऱ्या भागात जाणे याला काय म्हणतात?
 अ. वाहतूक ब. स्थलांतर क. हालचाल ड. यापैकी नाही

प्रश्न-२. टिपा लिहा.

१. मानवी भूगोलाची व्याप्ती
२. मानवी भूगोलाच्या शाखा
३. मानवी भूगोलाचे महत्व
४. आंतरराष्ट्रीय स्थलांतर
५. स्थलांतराचे परिणाम
६. माल्थसचा सिद्धांत
७. लोकसंख्येवरील आर्थिक घटकांचा परिणाम
८. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत
९. ग्रामीण वस्त्यांचे कार्य
१०. ग्रामीण वसाहतीची वैशिष्ट्ये
११. नागरीठिकाणांची कार्ये
१२. नागरीकरणाचे घटक
१३. वसाहत प्रणाली
१४. प्रशासकीय नगरे
१५. शेतीवर भुपृष्ठ रचनेचा होणारा परिणाम
१६. शेतीवरील आर्थिक घटकांचा प्रभाव
१७. उदरनिर्वाहक शेती
१८. विस्तृत धान्य शेती
१९. लोकसंख्या व भौगोलिक घटक
२०. व्यापारी शेती

प्रश्न-३. दिर्घोत्तरी प्रश्न

१. मानवी भूगोलाच्या व्याख्या सांगून मानवी भूगोलाची व्याप्ती व स्वरूप स्पष्ट करा.
२. माल्थसचा लोकसंख्या सिद्धांत सांगून त्याचे टिकात्मक परीक्षण करा.
३. स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराचे लोकसंख्येवर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.
४. प्रारूपानुसार ग्रामीण वस्त्यांच्या प्रकाराचे मुद्देसूद विवेचन करा.
५. कृषीच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न-४ दिर्घोत्तरी प्रश्न

१. मानवी भूगोलाच्या व्याख्या सांगून मानवी भूगोलाच्या विविध शाखांचे सविस्तर वर्णन करा.
२. लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
३. नागरी ठिकाणांच्या कार्यांचे सविस्तर वर्णन करा.
४. शेतीवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची माहिती लिहा.
५. कृषीचे प्रकार सांगून एकाचे सविस्तर वर्णन करा.